

С Т А Н О В И Щ Е

**ОТ ДОЦ. КРИСТИНА ПЕТРОВА ЗАХАРИЕВА
РУСЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ „АНГЕЛ КЪНЧЕВ“**

**Факултет „Обществено здраве и здравни грижи“,
Катедра „Медицински и клиничко – диагностични дейности“,**

**на дисертационен труд на Дора Георгиева Василева
на тема**

**САМОСТОЯТЕЛНА СЕСТРИНСКА ПРАКТИКА –
ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА**

Научен ръководител

Доц. Анна Петрова Георгиева, д.оз.

За присъждане на образователна и научна степен „Доктор“
В област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт“
Професионално направление 7.4 „Обществено здраве“
Научна специалност „Управление на здравните грижи“

Данни за процедурата

Със заповед № Р-109-278 от 08.07.2021г. на проф. д-р Валентин Игнатов, дм, Ректор на Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, предвид доклад от проф. Иван Стоянов Александров, д.пс.н, с вх. № 031-61 от 17.06.21 г. и решение на Академичния съвет по протокол №24 от 21.06.21 г., Дора Георгиева Василева е зачислена като докторант в задочна форма на обучение в Докторска програма по „Управление на здравните грижи“ към Катедра „Здравни грижи“, Филиал Сливен, Медицински университет - Варна за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве с тема на дисертационен труд „Самостоятелна сестринска практика – възможности и предизвикателства“.

Дора Георгиева Василева, е отчислена с право на защита със заповед на Ректора на МУ-Варна № Р-109-319 от 24.07.2025 г.

Настоящото становище представям в качеството си на член на Научно жури, избрано и гласувано от АС на МУ - Варна (Протокол № 26/21.07.2025 г.) и назначено съгласно Заповед на Ректора на Медицинския университет - Варна № Р-109-319 от 24.07.2025 г. за осигуряване на процедура по защита на дисертационен труд на тема „Самостоятелна сестринска практика – възможности и предизвикателства“, а на основание протокол № 1/04.08.2025 г. от първо заседание на Научното жури съм определена да представя становище за дисертационния труд.

Представеният комплект материали на хартиен и електронен носител е подготвен в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет - Варна.

Образование и обучение

След завършване на ИПЗКССО „Д-р Н. Николаев“, гр. Варна през 1986 г., специалност „Детска медицинска сестра“, *Дора Василева* продължава устойчиво професионалното си развитие и обучение. През 2001 г. придобива бакалавърска степен по „Здравен мениджмънт“ в МУ „Проф. Д-р Параскев Стоянов“, Варна, през 2002 г., специалност „Мениджмънт на човешките ресурси“ в Икономически университет, Варна и през 2010 г., - магистърска степен по „Управление на здравните грижи“ в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, Варна.

Професионална реализация

От 1992 г. до 2018 г. работи като старша медицинска сестра в Детско отделение за интензивно лечение УМБАЛ „Св. Марина“ ЕАД, от 2017 г. до момента е управител на Амбулатория за групово практика за извънболнична помощ по здравни грижи "Сестрите", ООД-Варна и от 2018 г. до момента е старша медицинска сестра в отделение „Детска хирургия“, МБАЛ „Св. Анна – Варна“ АД.

През 2021 г. Дора Василева е зачислена като докторант в задочна форма на обучение в Докторска програма по „Управление на здравните грижи“ към Катедра „Здравни грижи“, Филиал Сливен към Медицински университет, Варна. Докторантката използва английски и руски език, притежава умения, и компетенции за прилагане на качествени здравни грижи, провеждане на обучение и научни изследвания в сферата на здравните грижи. Участието и в проекти, научни прояви, и различни форми на продължаващо обучение свидетелстват за непрекъснат стремеж към професионално развитие и усъвършенстване.

Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 204 страници, включва 55 фигури, 6 таблици, 4 приложения, структуриран е в четири основни глави, със стандартната за професионалното направление структура: въведение, първа глава „Литературен обзор“, втора глава „Цел, задачи, материал и методика на научното изследване“, трета глава „Резултати и обсъждане“, четвърта глава „Иновативни практически подходи, създаващи възможности за преодоляване на предизвикателствата пред здравните грижи, оказвани от медицински сестри в самостоятелни сестрински практики“, изводи, предложения, приноси, заключение, използвана литература и приложения. Съдържанието отговаря на темата и отразява резултатите от направените изследвания.

Библиографската справка съдържа 201 заглавия от които 109 на кирилица и 92 на латиница. Използваните литературни източници отговарят на тематичната насоченост и са акуратно цитирани в съответствие с изискванията. Дисертационният труд е обсъден от Катедрен съвет на Катедра „Здравни грижи“ към Филиал Сливен на Медицински университет „Проф. Д-р П. Стоянов“, гр. Варна и е насочен за публична защита.

Оценка актуалността на темата

Дисертационният труд третира актуален, съществен и значим проблем, актуалността на който се предопределя от обществените потребности, свързани с увеличаващия се ръст на хроничните заболявания, оскъдните ресурси и бързо развиващите се технологии водещи до затруднения и предизвикателства в здравните системи, както в световен мащаб, така и в Република България. Проучването на възможностите и предизвикателства, свързани със самостоятелните сестрински практики и очертаването на иновативни подходи за оптимизиране на тяхната дейност има важно научно и практическо значение. Това прави избраната тема актуална, интересна и дисертабилна. Предложеният за защита дисертационен труд „Самостоятелна сестринска практика – възможности и предизвикателства“ е резултат на дългогодишна и целенасочена работа на докторантката.

Във въведението е представена социалната, научната и практико - приложната значимост на изследвания проблем, аргументирано е обоснована актуалността на избраната тема.

Литературният обзор представен в първа глава е посветен на различни аспекти на изучавания проблем. Докторантката прави аналитичен обзор и подробен, задълбочен преглед на литературата по изследвания проблем. Осъществен е исторически преглед на възникването и развитието на самостоятелната сестринска практика, като възможност за посрещане на потребностите от здравни грижи. Анализирани са съвременното състояние на проблема „самостоятелна сестринска практика“. Отразен е международният опит при оказване на здравни грижи, посредством самостоятелни сестрински практики. Изследвана е нормативната уредба на обществените отношения, свързани с регистриране, организация, дейности и изисквания към подготовка на медицинските специалисти за работа в самостоятелни сестрински практики във Франция, Канада и САЩ. Докторантката е отразила и съвременното състояние на самостоятелните сестрински практики в Република България. В логична последователност е анализирана нормативната уредба свързана с регистриране, организация, дейности и изисквания към професионалната подготовка на здравните специалисти за работа в самостоятелни сестрински практики в Република България. Добре структурираният литературен обзор и библиографската справка отразяват отличната информираност на докторантката по темата и задълбоченото навлизане в проблематиката на дисертационния труд.

Във Втора глава на дисертационния труд са представени целта, задачите, материала и методиката на проучването. Основната цел е точно и ясно поставена „Да се проучат възможностите и предизвикателствата, свързани със самостоятелните сестрински практики, и очертаят насоки за оптимизиране на тяхната дейност“.

За постигане на целта са формулирани коректно девет задачи, изпълнението на които отразява извършената от докторантката изследователска работа. Формулирани са и работните хипотези, предмета, обекта, обема, логическите и техническите единици на изследването.

В проучването за постигане на целта и задачите са използвани документален, социологически и статистически методи, релевантни на поставените изследователски цели, и собствено разработен инструментариум.

Методологията и организацията на научното проучване е подробно представена.

Проучването обхваща 750 респонденти на възраст от 18 до 91г., (преобладаващ женски пол при I група), разпределени в три групи:

I група (350) пациенти, на които са оказвани сестрински грижи в болничната и извън болничната помощ;

II група (350) медицински сестри, работещи в болничната и извън болничната помощ;

III група (50) експерти - медицински сестри, осъществяващи дейността си чрез самостоятелна сестринска практика.

Проучването е осъществено в пет последователни етапа през периода юли 2021 г. – юни 2025 г. в лечебни заведения за болнична, извънболнична помощ, амбулатории за индивидуална и групово практика за здравни грижи.

Проучването е проведено след получаване на одобрение от Комисията по етика на научните изследвания (КЕНИ) на Медицински университет – Варна (Протокол № 12/ 27.03.2025г.), осъществено е самостоятелно в пет последователни етапа.

В първия етап на проучването (07.2021г.- 03.2025г.) е анализирано състоянието на проблема, посредством изследване на литературни източници, публикации, статистически данни, нормативни документи, формулирани са темата, обекта, предмета на проучването, определени са целта, задачите, разработени са хипотезите, инструментариума и организационния план.

Във втория етап е проведено социологическото проучване (04.2025г. - 05.2025г.). Разработени са иновативни практически подходи за преодоляване на възникващите предизвикателства от медицинските сестри в самостоятелните сестрински практики.

В третия етап са извършени обработка и анализ на данните, чрез избраните методи за изследване(05.2025г. - 06.2025г.).

В четвърти етап са описани резултатите от научното изследване (06.2025г.).

През петия етап (06.2025г.) са изведени изводите, приносите, формулирани са препоръките към отговорните институции за оптимизиране на сестринските дейности и грижи, извършвани от медицинските сестри със самостоятелни сестрински практики.

Трета глава представя модела на изследването, разкрива реалното състояние на проблема в практиката, направен е задълбочен анализ на резултатите. Представена е теоретична, математическа и статистическа обработка на емпиричните данни, и интерпретацията им. Проучено е мнението на респондентите относно различни аспекти свързани със самостоятелните сестрински практики и възможностите за оптимизиране на дейността им. Анализирана е необходимостта от следдипломна квалификация на специалисти по здравни грижи от самостоятелните сестрински практики; изследвани са взаимовръзките и взаимозависимости между характеристиките на респондентите и мнението им по проблема.

В глава четвърта на дисертационния труд са представени иновативни практически подходи, създаващи възможности за преодоляване на предизвикателствата пред здравните грижи, прилагани от медицински сестри в самостоятелните сестрински практики. Анализите на резултатите от проведеното проучване са основание да се направи извода, че предложените подходи са приложими в практиката и ще създадат условия за преодоляване на възникналите предизвикателствата пред здравните грижи, оказвани от медицински сестри в самостоятелни сестрински практики.

Приносите на дисертационния труд могат да се формулират като: приноси с теоретико - познавателно значение и приноси с практико-приложен характер.

Приноси с теоретико - познавателно значение:

Направено е целенасочено и задълбочено проучване на възможностите, и предизвикателствата, свързани със самостоятелните сестрински практики. Направен е задълбочен анализ на мнението на респондентите, доказващ приноса на медицинската сестра със самостоятелна практика за повишаване качеството на грижите и нагласите на пациентите да се възползват от тях. Извършен е задълбочен сравнително-правен анализ на законодателството на Република България и други страни, отнасящ се до самостоятелните сестрински практики, направени са конкретни препоръки във връзка с изискванията за документиране и систематизиране на информацията, свързана с дейностите и грижите извършвани в самостоятелните сестрински практики. Формулираните предложения са стойностни и с точни адресанти (Министерство на здравеопазването, Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи, Медицинските университети).

Приноси с практико-приложен характер:

Приносите с практико-приложен характер намират изява чрез предложените иновативни практически подходи. Разработена е единна електронна система за документиране и систематизиране на информацията, относно сестринските дейности и грижи, извършвани от медицинските сестри със самостоятелни практики. Създаден е авторски модел на унифициран формуляр за получаване на информирано съгласие от пациента за извършване на здравни грижи и дейности от специалисти по здравни грижи от индивидуална / груповая практика за здравни грижи. Разработена е учебна програма за обучение по специалност „Самостоятелна практика за здравни грижи“, която ще е от изключително значение за повишаване квалификацията на практикуващите медицинските сестри и надграждане на професионалните им умения. Предложен е и алгоритъм за основаване на Амбулатория за индивидуална / груповая практика за здравни грижи. Разработени са подходи за финансиране на здравните дейности и грижи оказвани от медицински сестри в самостоятелни сестрински практики.

Приносите в дисертационния труд обогатяват научното знание и подпомагат практиката.

На база резултатите от проведеното проучване, анализа на литературата и международния опит са формулирани девет извода, които в синтезиран вид отразяват резултатите от проучването. Изводите отразяват реализирането на поставените задачи на проучването. Бих препоръчала *Дора Василева* да продължи да работи по избраната тема - да подготви информационни материали в подходяща форма, с цел надграждане на професионалните компетентности на медицинските специалисти работещи в амбулатории за груповая практика за извънболнична помощ по здравни грижи и на студенти от професионално направление „Здравни грижи“.

Дисертационния труд е написан на добър език, прецизен по отношение на терминологията. Във връзка с дисертационния труд докторантката е представила две публикации в съавторство. Авторефератът отговаря по структура на общоприетите изисквания, точно и ясно е очертано съдържанието на дисертационния труд, представени са най-съществените резултати, изводи, приноси, и препоръки от проучването.

Заклучение

Представеният дисертационен труд, „Самостоятелна сестринска практика – възможности и предизвикателства“ показва задълбочено владение на изследваната материя от докторантката. Оценявам значимостта и актуалността на темата на дисертационния труд. *Дора Василева* е избрала не случайно темата на дисертационния си труд, а водена от професионалния си опит в сферата на здравните грижи. При разработване на дисертационния труд, докторантката демонстрира умения за прилагане на методологията на научно-изследователската работа, което е една от целите на докторантското обучение. Проведеното изследване отговаря на поставените задачи.

На основание на горепосоченото давам своя положителен вот и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по научната специалност „Управление на здравните грижи“ на *Дора Василева*.

23.08.2025 г.

Доц. Кристина Захариева, дп

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679